



JAARPLAN 2024

GEPRESENTEERD DOOR

Welzijn Teylingen



**Welzijn
Teylingen**
DE VERBINDENDE SCHAKEL

INHOUD

1. Inleiding

2. Welzijn Teylingen in een notendop

2.1 Missie

2.2 Positieve gezondheid

2.3 Doelgroep, diensten en aandachtsgebieden

2.4 Uitgangspunten voor interventies

3. Demografische ontwikkelingen die welzijn raken

4. Aandachtsgebieden en aanpak 2024

4.1 Maatschappelijke participatie en inclusie

4.2 Community building in de wijk

4.3 Mantelzorgers

4.4 Zelfstandig en prettig thuis wonen

4.5 Vrijwillige inzet

1. INLEIDING



Zoals aangegeven in het raadsprogramma 'Goede zorg begint bij het welzijn van onze inwoners'.

Hierbij treft u aan het jaarplan van Welzijn Teylingen waarin we aangeven hoe we duurzaam aan het welzijn van inwoners willen blijven bijdragen.

Het jaarplan sluit aan op:

- Het Raadsprogramma 2022-2026 "Samen maken we Teylingen";
- De zeven opgaven van de Maatschappelijke agenda (MAG) "Leven lang meedoen";
- De HLT Ambitieovereenkomst Wonen Welzijn Zorg.

Ook speelt het jaarplan in op maatschappelijke en demografische ontwikkelingen, zoals een toenemende (dubbele) vergrijzing en mantelzorgdruk, grenzen aan de zorg en eenzaamheid.

De dienstverlening van Welzijn Teylingen sluit daarnaast naadloos aan op de doelen die zijn geformuleerd in het Integraal Zorg Akkoord (IZA), het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO). Het bouwen van een sterke sociale basis in de wijk, domeinoverstijgende samenwerking en preventie staan hierin centraal om de komende jaren de benodigde transitie te realiseren.

Op het moment dat we dit jaarplan indienen zijn de uitvoeringsprogramma's van de MAG en van de GALA nog in ontwikkeling. Op het moment dat ze vastgelegd zijn, zullen we waar nodig het jaarplan aanpassen.

In de HLT ambitieovereenkomst Wonen Welzijn Zorg richt de verantwoordelijkheid van welzijn zich op het bouwen van een betrokken gemeenschap in buurten. Naast het doorzetten van bestaande collectieve activiteiten, is het noodzakelijk om de aanwezigheid van sociale werkers in buurten te vergroten en te intensiveren om dit strategische doel te realiseren.

De stijging van doorverwijzingen van zorg naar welzijn o.a. door onze deelname aan het regionale koploperproject WOR vraagt meer inzet van welzijnsadviseurs om de veerkracht en zelfregie van inwoners te vergroten. Dit naast de noodzaak om het gedachtegoed van positieve gezondheid, de brede blik op gezondheid, bij inwoners bekend te maken.

We zien ook dat Welzijn Teylingen steeds vaker gevraagd wordt om deel te nemen aan ad-hoc projecten en stuur- of werkgroepen of om bij te dragen in crisissituaties. Dat vraagt flexibiliteit en extra inzet van de organisatie naast de reguliere werkzaamheden.

We hebben de opgaven zoals ze er liggen voor onze organisatie vertaald naar 5 aandachtsgebieden en geven hierbij tevens aan op welke manier we ze willen aanpakken.

2. WELZIJN TEYLINGEN IN EEN NOTENDOP



2.1 Missie

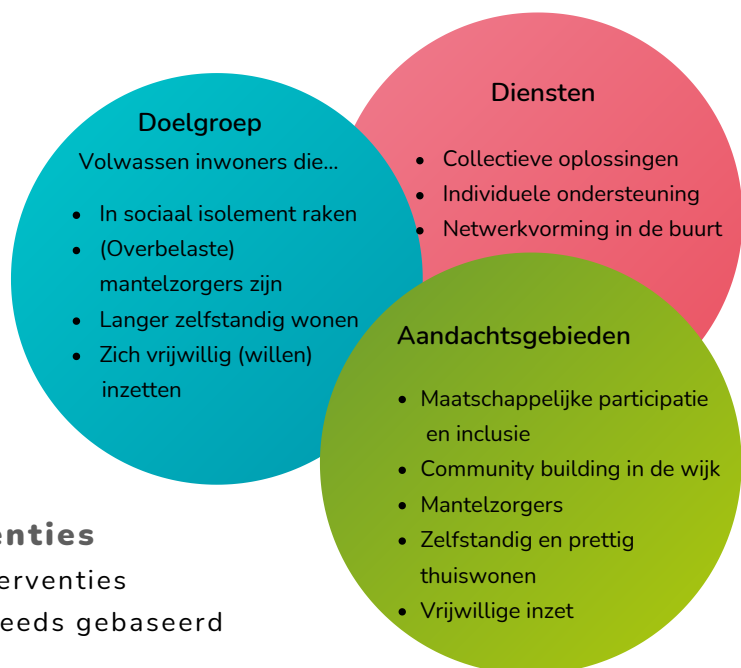
Welzijn Teylingen draagt bij aan het welzijn(-behoud) en zelfregie van inwoners van Teylingen. De zes pijlers van Positieve Gezondheid zijn daarbij uitgangspunt, met name de pijlers: meedoen, kwaliteit van leven en zingeving.

2.2 Positieve gezondheid

We werken vanuit een brede kijk op gezondheid, die de nadruk legt op veerkracht en op wat het leven betekenisvol maakt. De eigen mogelijkheden en wensen, en niet de beperkingen zijn het vertrekpunt voor het gesprek.

Gezondheid is hiermee zowel het terrein van zorg- als van welzijnsprofessionals. Door steeds een nauwe samenwerking kunnen we preventief werken en worden huisartsen en wijkverpleging meer ontlast.

2.3 Doelgroepen, diensten, aandachtsgebieden



2.4 Uitgangspunten voor interventies

De keuze voor de inzet van specifieke interventies (gesprek, activiteit, advies, etc.) wordt steeds gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Focus op het versterken en behouden van zelfregie, veerkracht en eigen netwerk.
- Inzet gericht op preventie en vroege signalering om formele hulp en zorg te voorkomen.
- Collectieve oplossing met inzet, waar mogelijk, van een vrijwilliger/ student/ inwoner of partnerorganisaties, zoals verenigingen.
- Individuele ondersteuning met inzet van een professional, waar nodig.
- Samenwerking gebaseerd op wederkerigheid en gelijkwaardigheid.

3. DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELINGEN DIE WELZIJN RAKEN



CIJFERS EN STATISTIEKEN

Onderstaande cijfers geven een aantal ontwikkelingen op het gebied van welzijn aan.

Consulten huisarts landelijk[1] 35% betreft een psychosociaal vraagstuk

Mantelzorg landelijk[2]

- Ongeveer 35% van de 16-plussers (circa 5 miljoen mensen) geven mantelzorg aan bekenden of naasten.
- Ongeveer 15% van de mantelzorgers van 16 jaar en ouder is overbelast door de zorgtaak.
- Verwachting dat aantal mensen met dementie in Teylingen verdubbelt in de periode tussen 2020-2040. In 2040 wonen 1.027 mensen met dementie thuis.

Aantal ouderen neemt toe in Teylingen tussen 2020-2040, vooral de 75-plussers[3]:

- 65+: van 18% naar 35,4%
- 75+: van 8,2% naar 14,4%
- 23% van de ouderen is kwetsbaar
- De kans op angst en depressie is relatief groot.
- Drankgebruik is hoger dan gemiddeld.
- Circa 56% van de 65-plussers heeft overgewicht.

Mensen met dementie dat thuis woont[4]:

In de periode tot 2040 verdubbelt het aantal mensen met dementie dat thuis woont bijna in alle drie gemeenten. In 2040 wonen 1.027 mensen met dementie thuis.

Ongeveer 80% van de thuiswonende mensen met dementie zit in de niet-pluifase (mensen zonder diagnose) en 20% in de diagnosefase (Regiobeeld Dementie).

Vrijwilliger en verenigingsleven[5]:

- 40% van de Teylingers zet zich vrijwillig in, waarvan de helft intensief
- 59% van de inwoners neemt deel aan het verenigingsleven

Eenzaamheid in Teylingen[6]:

- Sociaal eenzaam: 27%
- Emotioneel eenzaam: 24%
- Ernstig eenzaam: 7%

[1] Welzijn op Recept: uitdaging voor samenwerking tussen zorg en welzijn

[2] Mantelzorg.nl

[3] Presentatie gemeente 2022

[4] Bewerking cijfers Alzheimer Nederland 2020

[5] Waarstaatjegemeente.nl

[6] Trendcijfers GGD Hollands-Midden 2020

4. AANDACHTS- GEBIEDEN EN AANPAK 2024



De dienstverlening van Welzijn Teylingen draagt bij aan de uitvoering van het raadsprogramma 2022-2026 “Samen maken we Teylingen”, de zeven opgaven van de Maatschappelijke agenda (MAG) “Leven lang meedoen” en de ambitieovereenkomst HLT Wonen, welzijn en zorg.

Met de bril van Positieve Gezondheid en vanuit de essentie van sociaal werk hebben onze interventies altijd effect op meerdere opgaven van de Maatschappelijke agenda.

Bovengenoemde opgaven nemen we voor ons jaarplan 2024 mee in vijf aandachtsgebieden en geven we tevens een globale omschrijving van onze inzet op het betreffende aandachtsgebied:

- 1) Maatschappelijke participatie en inclusie
- 2) Community building in de wijk
- 3) Mantelzorgers
- 4) Zelfstandig en prettig thuis wonen
- 5) Vrijwillige inzet

4.1 Maatschappelijke participatie en inclusie

Erbij horen en ertoe doen zijn basisbehoeftes van ieder mens. Als deze behoeftes niet worden vervuld, kunnen er allerlei psychische en lichamelijke klachten ontstaan. Uit onderzoek blijkt dat eenzaamheid evenveel gezondheidsschade teweegbrengt als het roken van 15 sigaretten per dag.

Factoren die participatie belemmeren zijn divers en kunnen iedereen overkomen: leeftijd (ouderdom), financiële problemen, scheiding, ziekte, nieuwkomers, laaggeletterdheid, etc. We zien ook dat inwoners die hierin ondersteund kunnen worden vaak moeilijk te vinden zijn door stigma of onbekendheid met de weg naar hulpverlening.

De eerstelijnszorgverleners worden in toenemende mate geconfronteerd met welzijnsvraagstukken gerelateerd aan eenzaamheid en gebrek aan zingeving. De stijging van doorverwijzingen van zorg naar welzijn vraagt meer inzet van welzijnsadviseurs om de veerkracht en zelfregie van inwoners te vergroten. Dit naast de noodzaak om het gedachtegoed van positieve gezondheid, de brede blik op gezondheid, bij inwoners bekend te maken. Bovenstaande sluit ook aan bij de opgaven van de MAG, die gericht zijn op het vergroten van veerkracht en maatschappelijke participatie.

4. VERVOLG



Om inclusie te bevorderen is laagdrempelige ontmoeting tussen inwoners van belang: elkaar leren kennen, leren accepteren en de kans geven mee te doen: actieven en inactieven, jongeren en ouderen, inwoners van verschillende gezindten en herkomst, met of zonder specifieke problematiek, etc. De acceptatie van inwoners door andere inwoners en de vanzelfsprekendheid dat iedereen mag meedoen dragen ook bij aan inclusie en stimuleren maatschappelijke participatie.

Het aandachtsgebied Maatschappelijke participatie en inclusie hangt nauw samen met ons aandachtsgebied Community building in de wijk en Zelfstandig en prettig thuis wonen.

Speerpunten in dit aandachtsgebied:

- Activeren van mensen met grote afstand tot de samenleving (o.a. mensen met een GGZ- of somatisch problematiek, langdurig werklozen, nieuwkomers, laaggeletterden).
- Verminderen van eenzaamheid.
- Erbij horen en meedoen mogelijk maken.

Aanpak in 2024

We gaan, in samenwerking met relevante partijen, hiermee verder bijvoorbeeld door:

- Actief op zoek te gaan naar mensen met een participatie-achterstand. Dit doen we door signalerende samenwerking met inwoners en buurten, gemeente, zorg, wonen en welzijn (bijvoorbeeld huisartsen, Voor Ieder 1, woningcorporaties, wijkverpleging);
- Aanbieden van advies, verwijzing en bemiddeling naar activiteiten of vrijwilligerswerk en door deelname aan projecten zoals 'Vrijwilligers van de toekomst en Project Talent';
- Cursus en café Positief Leven;
- Cursus Positieve Gezondheid;
- Mede-organiseren van laagdrempelige en vraaggerichte activiteiten zoals Date 60+, Verhaaltafels, Vriendschap Date, Mantelzorghuiskamer, Buurtbakkies, Woordvriend, buurtwandelingen, etc;
- Het fungeren als informatieknoppunt in de coalitie 'Een tegen eenzaamheid'.

Hiermee dragen we bij aan de opgaven Vitaliteit, Talentontwikkeling en Hulp bij meedoen van de Maatschappelijke agenda.

4. VERVOLG



4.2 Community building in de wijk

Door demografische ontwikkelingen en een toenemende zorgvraag van steeds meer ouderen wordt de verbinding en de zorgkracht binnen buurten cruciaal.

In de HLT ambitieovereenkomst Wonen Welzijn Zorg heeft als doel om 'Zorgzame en vitale buurten te bouwen, waarin inwoners betrokken, vitaal en betekenisvol oud kunnen worden'.



In deze overeenkomst richt de verantwoordelijkheid van welzijn zich op het bouwen van een betrokken gemeenschap in buurten. Naast het doorzetten van bestaande collectieve activiteiten, is het noodzakelijk om de aanwezigheid van sociale werkers in buurten te intensiveren om dit strategische doel te realiseren. Zij vervullen een wezenlijke rol in het bouwen en verbinden van netwerken tussen publiek – privaat – particulier voor het oplossen van woon-, welzijns- en zorg vraagstukken binnen de wijk.

Teylingen heeft formeel 11 wijken met 51 buurten (hlt.incijsfers.nl). Iedere wijk heeft een specifieke samenstelling met bijbehorende behoeftes. Het is van belang om door middel van wijkanalyses te identificeren wat de belangrijkste vraagstukken zijn.

Deze wijkanalyses worden op verschillende manieren uitgevoerd:

4. VERVOLG



- door gesprekken van sociaal werkers met
- buurtbewoners, maatschappelijke organisaties en andere partners;
- door gesprekken met inwoners en partners rondom de 6 pijlers van Positieve Gezondheid;
- op basis van een gemeenschappelijke data-analyse met wijkpartners zoals eerstelijnszorg, woningcorporatie, wijkregisseur, etc.;
- door het faciliteren of organiseren van laagdrempelige activiteiten in bepaalde wijken waar signalen, behoeftes en wensen opgehaald kunnen worden.



Op basis van de uitkomsten bevordert Welzijn Teylingen duurzame buurtinitiatieven en sociaal ondernemerschap in de buurt.

Speerpunten:

- Aanwezigheid in de buurt met focus op ophalen van behoeftes en wensen;
- Laagdrempelige ontmoetingslocaties in de buurt;
- Verminderen van eenzaamheid;
- Samenwerking met partners in de buurt.

Aanpak in 2024

We gaan, in samenwerking met relevante partijen, hiermee verder aan de slag door:

- Het uitvoeren van wijkanalyses voor een aantal wijken;
- Het doorontwikkelen van laagdrempelige activiteiten zoals Sociaal Koken of van het concept Buurtkamer 2.0 gericht op activering en inclusie;
- Het faciliteren en ondersteunen van vraaggerichte activiteiten gebaseerd op behoeftes;
- Het stimuleren van inwoners om hun talenten en mogelijkheden in te zetten voor de naaste buur, door middel van buurtinitiatieven en sociaal ondernemerschap.

Hiermee dragen we bij aan de volgende opgaven van de Maatschappelijke agenda: Vitaliteit, Zorg voor elkaar, Opvoeden & opgroeien, Thuis wonen, Hulp bij meedoen.

4. VERVOLG



4.3 Mantelzorgers

Mantelzorg kan jong en oud overkomen en het heeft twee gezichten: het geeft zowel zingeving als belasting. Steeds meer zorgvragers wonen intramuraal (GGZ minder vaak geïstitutionaliseerd; chronisch zieken) waardoor meer beroep op de mantelzorger en de omgeving wordt gedaan. En de groei van het aantal mensen met dementie en het bijbehorende ziekteproces maakt dat het leven van steeds meer mantelzorgers zwaar belast en soms ook ernstig ontregeld wordt.

Tegelijkertijd daalt het aantal beschikbare mantelzorgers per zorgvrager door bijv. minder kinderen per oudere of veroudering van de omgeving. Mantelzorg wordt ook steeds vaker met werk gecombineerd en mantelzorgers in de middelbare leeftijd worden bovendien dubbel belast (sandwich-generatie). Door de hoge gemiddelde leeftijd in Teylingen zijn mantelzorgers soms zelf ook al ouder en is hun draagkracht beperkt.

De combinatie van deze ontwikkelingen maakt het risico op overbelasting van de mantelzorger groter. Tot slot is er de groep jonge mantelzorgers (kinderen, jongvolwassenen) die ook landelijke gezien niet erg bekend is bij de mantelzorgondersteuning.

De uitdaging voor de mantelzorgondersteuning is om mantelzorgers tijdig te bereiken en hen ervan te overtuigen dat zij preventief voor zichzelf mogen en moeten zorgen. Mantelzorgers vinden het vaak ook lastig om hun grenzen te bewaken en hulp te vragen. Ook voor de zorgvrager is het vaak moeilijk om ondersteuning toe te laten. Daardoor en/of door de toenemende zorgvraag raken mantelzorgers helaas vaak overbelast.

Speerpunten:

- Bereiken van meer (jonge) mantelzorgers;
- Mantelzorgers preventief ondersteunen om overbelasting te voorkomen;
- Bij overbelasting proberen deze te verminderen of weg te nemen;
- Bijdragen aan dementievriendelijk Teylingen;
- Waarderen van mantelzorgers.

4. VERVOLG



Aanpak in 2024

Preventief:

Preventieve mantelzorgondersteuning richt zich op het behoud van draagkracht. Instrumenten die wij inzetten zijn deels collectief, deels individueel:

- Contact krijgen met nog meer mantelzorgers in Teylingen; versterken signalerende rol van de zorg.
- Ondersteunende of adviserende gesprekken (luisterend oor, praktische verwijzing naar hulp).
- Erkenning van de impact van het mantelzorgen: mantelzorgcompliment, week van de mantelzorg.
- Ondersteuning op maat: respijtzorg via de ROM (Regeling ondersteuning mantelzorgers/Respijtzorg) als deze wordt gecontinueerd en/of Wmo, meedenken over oplossingen om draagkracht te behouden.
- Versterken eigen netwerk van de mantelzorger/zorgvrager (o.a. in de buurt); hulp bij mobiliseren van de netwerk en omgeving.
- Kennis vergroten over ziekte en mantelzorgproblematiek, bij mantelzorger/zorgvrager en bij de samenleving (cursussen, ontmoetingsgroepen).
- Deelgenotencontact.
- Ondersteuning jonge mantelzorgers bij de combinatie werk en mantelzorg.
- Vergroten van bewustwording bij werkgevers voor de combinatie werk en mantelzorg.

Ondersteuning bij overbelasting:

Bij overbelasting is ondersteuning op maat belangrijk, passend bij de situatie en behoefte van mantelzorger en zorgvrager. Soms kan dit via een collectieve activiteit, vaker is sprake van individuele ondersteuning. We doen dit via de inzet van adviesgesprekken, de ROM en/of Wmo-voorzieningen; versterken netwerk; ondersteunen bij opschalen zorg (dagbesteding, opname verpleegzorg).

Hiermee dragen we bij aan de volgende opgaven van de Maatschappelijke agenda: Vitaliteit, Zorg voor elkaar, Werk & inkomen, Thuis wonen, Hulp bij meedoen.

4. VERVOLG



4.4 Zelfstandig en prettig thuis wonen

Inwoners worden gestimuleerd om zo lang mogelijk zelfstandig te wonen en deel te nemen aan de samenleving. Specifieke groepen kunnen hierbij ondersteuning nodig hebben om een prettig leven te kunnen (blijven) hebben.

Aantal ouderen neemt toe in Teylingen tussen 2020-2040, vooral de 75-plussers (presentatie gemeente 2022):

- 65+: van 18% naar 35,4%
- 75+: van 8,2% naar 14,4%
- 23% van de ouderen is kwetsbaar

De belangrijkste groep zijn thuiswonende ouderen die in de loop van de tijd minder zelfredzaam worden en meer sociale contacten en hulp in huis nodig hebben. Hiernaast wonen mensen met (somatisch of -psychosociaal) gezondheidsproblematiek ook steeds vaker zelfstandig thuis, o.a. door de druk op zorg(-instellingen) en door de decentralisatie van de maatschappelijke opvang. Hulp bij het dagelijks leven kan maken dat zelfstandig wonen mogelijk is.

Speerpunten:

- Praktische hulp;
- Sociale contact/meedoen;
- Zingeving.

Aanpak in 2024

We zetten succesvolle activiteiten voort. Zo nodig ontwikkelen we nieuwe activiteiten, naarmate er behoefte aan blijkt. Waar mogelijk werken we samen met andere maatschappelijke organisaties.

- Voorzetten van Welzijn Thuis: bieden van diensten voor praktische hulp, alarmering, vervoer met inzet van vrijwilligers (Automaatjes).
- Advies- en verwijsgesprekken door welzijnsadviseurs of welzijnscoaches, o.a. adviesgesprek Positieve gezondheid met nabestaanden.

4. VERVOLG



Daarnaast is het belangrijk om deel te kunnen blijven nemen aan de samenleving:

- Begeleiding naar activiteiten (vervoer; mentale steun bij het nemen van stappen naar meedoen, training positief leven).
- Bevorderen of creëren van ontmoetingsmogelijkheden en (vitaliteits-) activiteiten: Meer Bewegen voor Ouderen, vriendschapsdaten, vrijwilligerswerk, verhaaltafels, etc.

Hiermee dragen we bij aan de volgende opgaven van de Maatschappelijke agenda: vitaliteit, zorg voor elkaar, thuis wonen, hulp bij meedoen.

4.5 Vrijwillige inzet

Verenigingen en stichtingen hebben een belangrijke functie in de vitaliteit en sociale verbondenheid van inwoners van de gemeente Teylingen. Zij dragen bij aan sport en bewegen, cultuur, natuurbehoud, educatie, ondersteuning van de zorg, etc. Er wordt een steeds groter beroep gedaan op inwoners om zich maatschappelijk (vrijwillig) in te zetten. Vrijwilligersorganisaties merken echter dat het door een aantal maatschappelijke ontwikkelingen steeds moeilijker wordt om vrijwilligers te vinden.

Vrijwillige inzet draagt tegelijkertijd bij aan zelfontplooiing, sociale contacten en zingeving. Er liggen dus knelpunten en tegelijk mogelijkheden om inwoners te bewegen vrijwilligerswerk te doen. Door te koesteren wat er door al deze inwoners wordt neergezet en door nog meer na te denken over de win-win voor inwoner en vrijwilligersorganisatie kan de vrijwillige inzet verder worden versterkt.

Stimuleren en ondersteunen van vrijwillige inzet heeft daarom 2 aandachtsgebieden:

- Vrijwilligersorganisaties ondersteunen om hun werk te kunnen blijven doen, en hen daarin te waarderen. Helpen om knelpunten weg te nemen, o.a. het vinden en binden van voldoende vrijwilligers, ondersteunen bij de toenemende regeldruk die steeds meer kennis en scholing vereist, vinden van wegen naar voldoende faciliteiten en financiën.
- Inwoners stimuleren en helpen om vrijwilligerswerk te (kunnen) doen.

Daarnaast kan samenwerking op maatschappelijke thema's, zoals participatie en tegengaan van eenzaamheid, meerwaarde hebben voor zowel de organisaties als de inwoners. Daarbij mogen we niet uit het oog verliezen dat de focus van verenigingen bij de core business van hun organisatie: de organisatie van de voetbalcompetitie bijv.. Ook dat vraagt dus samenwerking vanuit een win-winsituatie.

4. VERVOLG



Speerpunten:

- *Inzet van vrijwilligers bij community building in de wijk.*
- *Promotie van vrijwilligerswerk (en begeleiden naar vrijwilligerswerk).*
- *Deskundigheidsbevordering bij organisaties.*
- *Waardering vrijwilligerswerk.*
- *Samenwerking op maatschappelijk thema's.*

Aanpak 2024

Naast aandacht voor het promoten van vrijwilligerswerk blijven we vrijwilligersorganisaties en (kandidaat-)vrijwilligers ondersteunen door:

- Organiseren van de (gemeentelijke) waardering van vrijwillige inzet (Teylinger Prijs en Trofee; aandacht voor het belang van vrijwilligerswerk)
- Organiseren van deskundigheidsbevordering (o.a. aanbod van workshops/cursussen; advies)
- Promotie van vrijwilligerswerk (o.a. website vrijwillig Teylingen, Vrijwilligerssteunpunt;
- Samenwerken op maatschappelijke thema's (Vrijwilligers van de toekomst, Project Talent, dementievriendelijk Teylingen, community building).

Hiermee dragen we bij aan de volgende opgaven van de Maatschappelijke agenda: Vitaliteit; Talentontwikkeling, Zorg voor elkaar, Opgroeien & opvoeden, Hulp bij meedoen.



**Welzijn
Teylingen**
DE VERBINDENDE SCHAKEL